

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Četrtek, 27. avgust 2009

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1**Naloge izbirnega tipa****Pravilni odgovori:**

1.	C
2.	B
3.	A
4.	B
5.	D
6.	C
7.	A
8.	C
9.	A
10.	D
11.	B
12.	D

IZPITNA POLA 2

Esejske naloge

1. ESEJ

ZNANJE:

Hierarhija potreb po Maslowu:

- fiziološke potrebe (biološke)
- po varnosti
- po ljubezni in pripadnosti
- po spoštovanju (in samospoštovanju)
- kognitivne (spoznavne) potrebe
- estetske potrebe
- samoaktualizacija (samouresničenje, samorealizacija)

OPOMBA: Če kandidat namesto poimenovanja potrebe navaja opis te potrebe, se tak odgovor ne oceni kot napačen in tudi ne kot pravilen.

2. raven:	navedenih 7 potreb v pravilnem zaporedju	4 točke
	navedenih 5 potreb v pravilnem zaporedju	3 točke
1. raven:	navedene 3 potrebe v pravilnem zaporedju	2 točki
	navedene 3 potrebe	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA

Razlaga odnosa:

Najprej morajo biti zadovoljene potrebe na nižji ravni, preden se pojavijo potrebe na naslednji, višji ravni (če so nižje potrebe zadovoljene, postanejo višje potrebe pomembnejše, nižje nam takrat ne pomenijo več veliko).

Predstavitev primera je ustrezna, če je navedena ena od nižjih potreb, ki ostaja v nekem položaju nezadovoljena, kljub temu pa posamezniku uspe uresničiti višje potrebe. Pomembno je, da kandidat poudari neupoštevanje hierarhije.

Pojasnitev primera je ustrezna, če kandidat utemelji uresničevanje višjih ciljev – **npr.:** zaradi kompenzacije, altruizma, močne potrebe po uveljavljanju, samopotrjevanju ..., zanemari ali ne zadovolji potrebe po varnosti, fizioloških potreb ...

4. raven:	razložen odnos med nižjimi in višjimi potrebami v hierarhiji ter predstavljen in pojasnjen ustrezen primer	3–4 točke
	OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti odgovorov.	
3. raven:	razložen odnos med nižjimi in višjimi potrebami in predstavljen primer ali predstavljen in pojasnjen ustrezen primer	2 točki
	razložen odnos med nižjimi in višjimi potrebami ali naveden primer, brez pojasnitve	1 točka

OPOMBA: Kandidat je ocenjen z 1 točko, če ni navedena potreba, temveč samo okoliščine, npr. v taboriščih, kamikaze, anoreksija.

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE

Prednosti humanističnih teorij osebnosti:

- človeka proučujejo kot celoto, saj so npr. čustva povezana z mislimi, naša čustva delujejo na naše telo ...; ne proučujejo posameznih, izoliranih duševnih procesov,
- so pozitivno usmerjene, poudarjajo človekove zmožnosti za osebno rast, napredek,
- poudarjajo pomembnost subjektivnega doživljanja, samozavedanja,
- poudarjajo pomen človekove svobodne volje,
- usmerjene so na področja, ki so lastna samo ljudem in so jih mnoge druge teorije zanemarjale (samozavedanje, samopodoba, svobodna volja, ustvarjalnost, osebna rast),
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Pomanjkljivosti humanističnih teorij osebnosti:

- ugotovitve ne temeljijo na eksperimentih, uporabljali so predvsem študije primera in intervju,
- premalo upoštevajo vpliv dednosti in okolja na razvoj osebnosti,
- nejasne opredelitve nekaterih pojmov,
- prikazujejo idealizirano sliko človekove narave; spregledajo negativno in agresivno stran človeka ter njegove uničujoče težnje,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	presoja 2 prednosti in 2 pomanjkljivosti humanističnih teorij	4 točke
	presoja 2 prednosti in 1 pomanjkljivosti humanističnih teorij ali obratno	3 točke
5. raven:	presoja 1 prednosti in 1 pomanjkljivosti humanističnih teorij	2 točki
	2 presoji humanističnih teorij	1 točki

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2009, stran 8.

 2. ESEJ

ZNANJE:**Opredelitvi:**

- Klasično pogojevanje je učenje, pri katerem se naučimo neobičajnih in nehotenih (avtomatiziranih) odzivov na nevtralne dražljaje, zato ker sta se brezpogojni in nevtralni dražljaj povezala.
- Instrumentalno pogojevanje je učenje, pri katerem se spremeni verjetnost pojavljanja vedenja glede na posledice, ki jih ima to vedenje za posameznika.

OPOMBA: Upoštevamo tudi druge smiselne opredelitve klasičnega pogojevanja (npr.: je oblika učenja, pri kateri se posameznik odzove na pogojni dražljaj enako, kot bi se odzval na brezpogojni dražljaj).

Poimenovanje psihologov:

- Klasično pogojevanje – Ivan Pavlov; J. B. Watson ...
- Instrumentalno pogojevanje – B. F. Skinner; E. L. Thorndike ...

2. raven:	obe opredelitvi in za vsako vrsto pogojevanja poimenovan 1 psiholog	3–4 točke
	OPOMBA: Ocena je odvisna od kakovosti opredelitev pogojevanja.	
1. raven:	obe opredelitvi ali 1 opredelitev in poimenovan ustrezen psiholog	2 točki
	1 opredelitev ali poimenovana 2 psihologa (ki sta proučevala pogojevanje)	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA**Ponazoritev na primeru učenja vedenja pri človeku**

- **Klasično pogojevanje, npr.:**
Posameznik se zaradi bolečine in neprijetnosti (BPO) ob vrtanju zob (BPD) pri prvem obisku zobozdravnika odziva z neugodjem (PO) že ob poslušanju vrtanja zob (PD) ob ponovnem obisku ...
- **Instrumentalno pogojevanje, npr.:**
Otrok si umije roke pred jedjo, zato ga starši pohvalijo. Pohvala poveča verjetnost umivanja rok, zato si bo otrok najbrž začel umivati roke pred vsakim obrokom.

Primerjave med klasičnim in instrumentalnim pogojevanjem, npr.:

Podobnosti	Razlike
<ul style="list-style-type: none"> • klasično in instrumentalno pogojevanje sta enostavni vrsti učenja; tako se ne učimo le ljudje, ampak tudi živali; • za obe vrsti pogojevanja veljajo nekatere zakonitosti, npr. ugašanje (če naučeno vedenje ni več podkrepljeno oziroma povezano z BPD, postopoma preneha); • obe vrsti pogojevanja lahko uporabljamo v psihoterapiji, za odpravljanje nezaželenih oblik vedenja in razvad; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	<ul style="list-style-type: none"> • kaj se učimo: pri klasičnem pogojevanju se učimo pasivnih, refleksnih odzivov na zunanje dražljaje, pri instrumentalnem pogojevanju pa hotenih, voljnih dejanj, s katerimi vplivamo na okolje; • kako se učimo: pri klasičnem pogojevanju se učenje pojavi zaradi zakona stičnosti (večkratnega sočasnega pojavljanja nevtralnega in BP dražljaja), pri instrumentalnem pogojevanju pa zaradi zakona učinka (učenje je odvisno od posledic vedenja); • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

OPOMBA: Primerjava med klasičnim in instrumentalnim pogojevanjem je ustrezna, če kandidat navede eno podobnost ali eno razliko med obema vrstama pogojevanja.

4. raven: obe obliki pogojevanja ponazorjeni s primerom, navedena 1 primerjava 3–4 točke

OPOMBA: Ocena je odvisna od kakovosti odgovora.

3. raven: obe obliki pogojevanja ponazorjeni s primerom **ali** 1 oblika pogojevanja ponazorjena s primerom in navedena 1 primerjava 2 točki

1 oblika pogojevanja ponazorjena s primerom **ali** navedena 1 primerjava 1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE

Presoja uporabnosti instrumentalnega pogojevanja pri vzgoji otrok s pojasnitvami, npr.:

- instrumentalno pogojevanje je pri vzgoji otrok učinkovito,
- s podkrepitvami lahko otroka naučimo nadzora nad izločanjem, higienskih navad (npr. umivanja rok in zob), bontona (reči "hvala", pozdraviti znance in sosede) ...;
- instrumentalno pogojevanje je primernejše v prvih letih življenja, ko otrok še ni sposoben zavestno razumeti pomena pravil;
- bolj učinkovite so podkrepitve (utrjevala) od kazni, saj s podkrepitvami (nagradami) otroku sporočamo, kaj je zaželeno, s kaznovanjem pa le, česa ne sme;
- kaznovanje je primerno takrat, ko bi radi hitro odpravili kakšno nezaželeno vedenje, npr. zavpijemo, ko otrok vtika prste v vtičnico;
- kaznovanje ima številne negativne posledice, lahko vpliva na pojav negativnih čustev (jeze, strahu) v odnosu do kaznovalca ...;
- kaznovanje je pogosto učinkovito le v prisotnosti kaznovalca, potem pa se kaznovano vedenje spet pojavi, npr. otrok ne meče smeti na tla le, kadar je s starši;
- slabost podkrepitev (nagrada) je v nekaterih primerih, npr. pri učenju delovnih navad, v tem, da moramo nagrade postopoma zviševati; da otrok pomaga pri hišnih opravilih le, če je nagrajen ...;
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	3 presoje s pojasnitvami	4 točke
	2 presoji s pojasnitvama	3 točke
5. raven:	2 presoji, 1 pojasnjena	2 točki
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2009, stran 8.

3. ESEJ

ZNANJE:

Značilnosti socialne skupine:

- sestavlja jo omejeno število posameznikov,
- stabilen sistem odnosov,
- značilne so norme vedenja, pravila delovanja,
- usmerjena je k doseganju skupnih ciljev,
- neposredna interakcija, vzajemna komunikacija,
- vzajemni vpliv,
- izoblikuje se sestava: različne vloge, podskupine, statusi ...,
- drugi odgovori po presoji ocenjevalca.

Opredelevanje socialne vloge:

pričakovano vedenje, vezano na neki položaj v skupini;
 specializacija del in funkcij v skupini;
 vedenje, ki ga skupina pričakuje od člana.

2. raven:	opisane 3 značilnosti skupine, opredeljena socialna vloga	4 točke
	opisani 2 značilnosti skupine, opredeljena socialna vloga	3 točke
1. raven:	opisana 1 značilnost skupine, opredeljena socialna vloga ali opisani 2 značilnosti skupine	2 točki
	opisana 1 značilnost skupine ali opredeljena socialna vloga	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA

Primer formalne in neformalne skupine:

Formalna: družina, razred, delovni kolektiv, vojaška enota, športna ekipa ...

Neformalna: vrstniška skupina, skupina prijateljev, interesne skupine (npr. skupina zbiralcev starega orožja) ...

Razlaga:**Primer za formalno skupino naj vsebuje razlage, npr.:**

sestava skupine je vnaprej predpisana; pravila vedenja, vloge, statusi so določeni; člani se podrejajo zaradi nagrade ali strahu pred kaznijo ...

Primer za neformalno skupino naj vsebuje razlage, npr.:

vanjo se vključujemo zaradi lastnega interesa; sestava se oblikuje sama (spontano, pogosto nezavedno); pravila so sprejeta s soglasjem večine; delovanje ni odvisno od prisile ...

4. raven:	primer formalne in neformalne skupine, 2 razlagi za vsako skupino	4 točke
	primer formalne in neformalne skupine, 1 razlaga za vsako skupino	3 točke
3. raven:	primer formalne in neformalne skupine, razlaga za 1 skupino primer formalne skupine z razlago ali primer neformalne skupine z razlago ali primer formalne in neformalne skupine	2 točki 1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE

Presoja pozitivnih in negativnih vplivov različnih socialnih skupin na osebni razvoj otrok

Pozitivni vplivi, npr.:

- z vključenostjo v različne skupine se otrok socializira,
- v skupinah zadovoljujemo potrebo po varnosti,
- v skupinah zadovoljujemo potrebo po sprejetosti in pripadnosti,
- v skupinah zadovoljujemo potrebo po uveljavljanju,
- v skupinah se učimo učinkovite komunikacije, načinov reševanja konfliktov,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Negativni vplivi, npr.:

- možna je pretirana konformnost skupini,
- otrok prevzema negativne vrednote skupine,
- v skupini se ustvarjajo predsodki, ki jih otrok prevzema,
- skupina lahko spodbuja k agresivnemu vedenju,
- skupina lahko otroka socialno izolira, negativen vpliv na samopodobo,
- v skupini se otroku lahko pripiše vloga, ki mu ne ustreza, jo čuti kot prisilo,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	presoja 3 pozitivnih in 3 negativnih vplivov	4 točke
	presoja 2 pozitivnih in 2 negativnih vplivov	3 točke
5. raven:	presoja 2 pozitivnih in 1 negativnega vpliva ali obratno	2 točki
	presoja 1 pozitivnega in 1 negativnega vpliva ali presoja 2 pozitivnih vplivov ali presoja 2 negativnih vplivov	1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi dodatne točke od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2009, stran 8.

IZPITNA POLA 3**Strukturirane naloge****1. NALOGA**

- A) Opredelitev predstavljanja:**
Predstavljanje je proces čutne vrste, ki nastane brez neposrednih dražljajev iz okolja.
- Vrsta predstav iz besedila naloge:** domišljajske predstave
- 2. raven:** opredelitev predstavljanja in ugotovitev vrste predstave 3 točke
- 1. raven:** pomanjkljiva opredelitev in ugotovitev vrste predstave 2 točki
- pomanjkljiva opredelitev **ali** ugotovitev vrste predstave 1 točka
- B) Ponazoritev s primeri:**
- Predstava vesoljca pri mladostniku z vidnim stilom:**
ima veliko glavo, polno polipov, je vijolično zelene barve, ima več parov oči na vsaki strani telesa, je manjši od Zemljanov ...
- Predstava vesoljca pri mladostniku s slušnim stilom:**
oddaja čudne glasove, podobne računalniškimi zvokom, med seboj se sporazumevajo s petjem brenčeče melodije ...
- Predstava vesoljca pri mladostniku z gibalnim stilom:**
predmete namesto z rokami prijemlje s kleščami, ki se obračajo z zobniki, premika se s kolesci ...
- 4. raven:** ponazoritev predstav vesoljca pri mladostnikih z različnimi stili 3–4 točke
- OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opisov predstav mladostnikov z različnimi učnimi stili.
- 3. raven:** ponazoritev za dva stila 2 točki
- ponazoritev za en stil 1 točka

C) Presoja možnosti uporabe predstavljanja pri učenju s pojasnitvami, npr.:

- uporaba predstavnega tipa za povečanje zapornitve: učenec z vidnim učnim stilom si pomaga pri učenju z vidnim predstavljanjem dogodkov ali gradiva, ki se ga uči, učenec s slušnim stilom s predstavljanjem zvokov, melodij ...,
- uporaba miselnih vzorcev: z njimi si bolje predstavljamo povezave med vsebinami, ki se jih učimo ...,
- predstavljamo si prostor ali pot in določimo standardno zaporedje mest, ki nam služijo kot pomniki (uporabimo tehniko mest): seznam za nakupovanje si laže zapomnimo, če si prvi predmet predstavljamo na kljuki, drugega na obešalniku, tretjega na oknu ...,
- glavne točke predavanja nadomestimo z vidnimi simboli in jih razporedimo na različne dele telesa: uvod povežemo s podobo glave, jedro s trupom, temeljni povezavi vežemo s predstavo rok ...;
- pri učenju tujih besed si pomagamo s predstavami (uporabimo tehniko opornih besed): npr. eye –j(aj)ce, in si tako laže zapomnimo izgovarjavo, ki nam povzroča težave ...
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	presoja 3 možnosti uporabe predstavljanja s pojasnitvami	4 točke
	presoja 2 možnosti uporabe predstavljanja s pojasnitvama	3 točke
5. raven:	presoja 2 možnosti uporabe predstavljanja	2 točki
	ali 1 presoja s pojasnitvijo	
	splošna presoja	1 točka

2. NALOGA

A) Opredelitev stresa:

(fiziološki, čustveni, spoznavni, vedenjski) odziv organizma na dražljaje, ki porušijo človekovo notranje ravnotežje.

Stresorji v trditvah:

prometni zamašek, potres (cunami), dobitek na loteriji

2. raven:	opredelitev, prepoznani 3 stresorji	3 točke
1. raven:	pomanjkljiva opredelitev, prepoznana 2 stresorja	2 točki
	pomanjkljiva opredelitev, prepoznani 1 stresor ali prepoznana 2 stresorja	1 točka

B) Opis konstruktivnega odzivanja:

- težavo rešimo, da dolgoročno dobimo tisto, kar potrebujemo, in pri tem ne oviramo drugih,
- s povečano dejavnostjo oviro premagamo,
- preusmerimo se k drugemu, približno enakovrednemu cilju,
- zadovoljitev potrebe odložimo na pozneje,
- poiščemo socialno pomoč,
- drugi odgovori po presoji ocenjevalca.

Primeri konstruktivnega odzivanja, npr.:

Dijak se ponovno uči in popravi slabo oceno (povečana dejavnost), ob slabem vremenu se namesto na goro odpravimo v telovadnico (preusmeritev), med maturo odložimo željo po zabavi s prijatelji na čas po maturi (odložitev) ...

Opis nekonstruktivnega odzivanja:

- potrebe dolgoročno ne zadovoljimo, dosežemo le trenutno olajšanje,
- agresivno vedenje,
- regresivno vedenje,
- beg pred oviro,
- prehitra vdaja,
- neprijetna čustva utišamo z različnimi odvisnostmi,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Primeri nekonstruktivnega odzivanja, npr.:

V jezi začnemo razbijati krožnike (agresivnost), mladostnik ihtavo zahteva od staršev, da mu kupijo motor (regresija), študent pade pri izpitu, nato pa izpušča naslednje izpitne roke (beg pred oviro) ...

4. raven:	opis konstruktivnega in opis nekonstruktivnega odzivanja ter primera	3–4 točke
	OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti odgovorov.	
3. raven:	oba opisa konstruktivnega in nekonstruktivnega odzivanja, 1 primer	2 točki
	opis 1 vrste odzivanja in 1 primer ali oba opisa ali oba primera	1 točka

C) Osebnostne značilnosti, ki omogočajo lažje premagovanje stresa, in utemeljitve, npr.:

- **sposobnosti:** lažje najdemo več rešitev iz stresnega položaja,
- **čustvena stabilnost:** usmerimo se v razumno iskanje rešitve,
- **delovne navade:** v stresnem položaju samodejno delujemo, ni se nam treba prisiliti k delu,
- **vztrajnost:** vztrajamo tudi takrat, ko v nekem položaju takoj ne dosežemo cilja,
- **samozaupanje:** vpliva na to, da si bolj prizadevamo za premagovanje stresa, zaupamo vase, da nam bo uspelo,
- **osebnostna čvrstost:** okoliščine so nam v izziv, prepričani smo, da sami nadzorujemo svoje življenje,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	3 presoje z utemeljitvami	4 točke
	2 presoji z utemeljitevama	3 točke
5. raven:	2 presoji, 1 utemeljitev	2 točki
	1 presoja, 1 utemeljitev ali 2 presoji	1 točka

3. NALOGA

A)	<p>Teoretični cilji: opis pojava (opisovanje) razlaga (pojasnjevanje)</p> <p>Praktični cilji: napoved (napovedovanje) (nadzorovano) spreminjanje (vplivanje)</p>	
2. raven:	navedeni po vrstnem redu in pravilno razporejeni na teoretične in praktične vsi 4 cilji psihologije	3 točke
1. raven:	navedeni po vrstnem redu in pravilno razporejeni 3 cilji ali navedeni po vrstnem redu vsi 4 cilji, brez razporeditve na teoretične in praktične	2 točki
	navedena po vrstnem redu in ustrezno razporejena 2 cilja ali navedeni po vrstnem redu 3 cilji psihologije	1 točka
B)	Primer uresničevanja posameznih ciljev npr:	
	<ul style="list-style-type: none"> • opis pojava: svetovalna delavka na podlagi pogovora z dijakom opiše njegove učne težave, nezbranost pri učenju, slabo pomnjenje ..., • razlaga: svetovalna delavka pojasnjuje dejavnike, ki vplivajo na dijakovo nezbranost pri učenju, kakšne so nepravilne učne metode, skrbi zaradi družinskih težav, nezdravo življenje (slabe prehranjevalne navade, kajenje, premalo gibanja ...), težave v ljubezni ..., • napoved: svetovalna delavka napove, kako se lahko poveča zbranost pri učenju, če se bodo spremenili dejavniki, ki jo otežujejo (če bo dijak prilagodil učenje svojemu učnemu stilu, se bo lažje zbral; če se bo poskušal pogovoriti in odpraviti nesporazume s starši, bo zaživel mirneje in se bo lažje zbral; če se bo bolj zdravo prehranjeval, če se bo redno gibal, se bo počutil bolje in se bo pri učenju lažje zbral) ..., • spreminjanje: svetovalna delavka svetuje dijaku, kako naj ravna, da bo dosegel zaželene spremembe (kakšne učne metode naj uporablja; kako naj se loti reševanja družinskih težav; kako naj se bolj zdravo prehranjuje, naj se več giblje na svežem zraku, kolesari ...). 	
4. raven:	s primerom ustrezno ponazorjeno uresničevanje vseh 4 ciljev	4 točke
	s primerom ustrezno ponazorjeno uresničevanje 3 ciljev	3 točke
3. raven:	s primerom ustrezno ponazorjeno uresničevanje 2 ciljev	2 točki
	s primerom ustrezno ponazorjeno uresničevanje 1 cilja	1 točka
	OPOMBA: Iz ponazoritve primera mora biti razvidno, na kateri cilj se nanaša.	

C) Presoje koristi psihološkega znanja v šoli oziroma izobraževanju nasploh z utemeljitvami, npr.:

- **lažja odločitev pri izbiri študija:** boljše razumevanje sebe, svojih sposobnosti, interesov, svojih močnih področij ...,
- **uspešnejše učenje:** lažje spoznamo in razumemo svoj učni stil, kar omogoča uspešnejšo izbiro učnih metod in oblikovanje učnih navad ...,
- **izboljšanje medosebnih odnosov:** lažje razumemo druge, npr. sošolce, lažje obvladujemo in rešujemo medosebne konfliktnosti ...,
- **lažje obvladovanje stresa:** poznamo nekatere strategije za obvladovanje, kar daje možnosti za boljše učenje ...,
- **realnejše presojanje samega sebe:** postavljamo si realne cilje in tako ohranjamo pozitivno samopodobo ...,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	3 presoje z utemeljitvami	4 točke
	2 presoji z utemeljitvama	3 točke
5. raven:	2 presoji, 1 utemeljitev	2 točki
	1 presoja z utemeljitvijo ali 2 presoji	1 točka

4. NALOGA

A) Opis primarnih faktorjev inteligentnosti:

- besedni faktor (besedno razumevanje):
razumevanje besednih odnosov in vsebin
- faktor besednosti (tekoča raba besed):
besedna produktivnost in hitrost pri ravnanju z besednim gradivom;
obširen besedni zaklad

Področje osebnostne strukture: sposobnosti

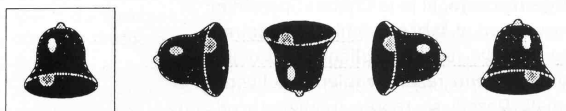
- 2. raven:** opisana oba faktorja inteligentnosti in poimenovano področje osebnosti 3 točke
- 1. raven:** opisan 1 faktor inteligentnosti in poimenovano področje osebnosti 2 točki
ali opisana oba faktorja inteligentnosti
- opisan 1 faktor inteligentnosti ali poimenovano področje osebnosti 1 točka

B) Primarni faktorji, ki niso opisani v besedilu naloge:

- številski (numerični) faktor,
- prostorski (spacialni) faktor ali prostorska predstavljivost,
- zaznavni (perceptivni) faktor,
- spominski faktor,
- faktor (abstraktnega, logičnega) sklepanja.

Naloge, s katerimi bi lahko merili razvitost teh faktorjev, npr.:

- številski faktor:
Čim hitreje rešite spodaj zapisane enačbe.
 $34 + 55 = \underline{\quad}$
 $12 + 87 = \underline{\quad}$
 $55 + 36 = \underline{\quad}$
- faktor sklepanja:
Nadaljujte niz števil: 6, 10, 9, 14, 13, 19, 18, _____, _____
- prostorski faktor:
Kateri od preobrnjenih predmetov ustreza predmetu v okvirčku?

- 4. raven:** navedeni 3 primarni faktorji z nalogami za njihovo merjenje 4 točke
navedena 2 primarna faktorja z nalogama za njuno merjenje 3 točke
- 3. raven:** naveden 1 primarni faktor z nalogo za njegovo merjenje 2 točki
ali ustrezni 2 nalogi za merjenje inteligentnosti
- naveden 1 primarni faktor **ali** ustrezna 1 naloga za merjenje inteligentnosti 1 točka

OPOMBA: Če so faktorji inteligentnosti manj ustrezno poimenovani,
je kandidat lahko ocenjen na 3. ravni.

C) Presoje namena merjenja inteligentnosti:

- poklicno usmerjanje in svetovanje;
- štipendiranje nadarjenih;
- selekcija oz. izbiranje za sprejem na delovno mesto ali vpis v neki študijski program;
- diagnostika (pri ugotavljanju specifičnih učnih težav, napak v mišljenjskem procesu ali možganskih poškodb)

Pojasnitev možnih pomanjkljivosti testov inteligentnosti, npr.:

- zgolj na podlagi testov inteligentnosti ne moremo vedno napovedovati posameznikove akademske ali življenjske uspešnosti;
- dosežki pri testih inteligentnosti niso povsem stabilni: še posebno nihajo povprečni IQ, izjemno nizki in izjemno visoki IQ pa so stabilnejši;
- na izmerjeni IQ lahko do neke mere vplivajo tudi nekateri drugi dejavniki, npr. motivacija, utrujenost, način izvedbe testa;
- naloge v testih inteligentnosti merijo predvsem konvergentno mišljenje, ne pa tudi razvitosti divergentnega mišljenja, čeprav problemi, ki jih rešujemo v vsakdanjem življenju, pogosto zahtevajo divergentno mišljenje;
- testi inteligentnosti merijo trenutno razvitost in izraženost inteligentnosti, ne merijo pa intelektualne zmožnosti, zato je lahko uporaba merjenja IQ v selektivne namene v nekaterih primerih sporna;
- neposodobljeni testi inteligentnosti;
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	2 presoji namena merjenja in 2 pojasnitvi možnih pomanjkljivosti	4 točke
	2 presoji in 1 pojasnitev ali 1 presoja in 2 pojasnitvi	3 točke
5. raven:	1 presoja in 1 pojasnitev	2 točki
	1 presoja ali 1 pojasnitev	1 točka